Kulturi, kinaassueq anersaarsiornerlu

"Grindadráp" (1957); Savalimmiormiut niisarnarniartunik qalipagaat
© Sámal Joensen-Mikines

Miluumasut imarmiut inuiaqatigiit assigiinngitsorpassuit kulturiini immikkut ittumik inissisimaffeqarput. Ukiuni tusindilinni qanillineqariaannaasimapput, amerlasoorsuusimapput pissamaataasarlutillu inuunermut annaassissutaasartut. Taamaattumik inuiaqatigiit ilarpassuisa nerisassiortarneranni, kulturianni anersaakkullu kinaassusianni qitiutinneqarput, inuiaqatigiinnilu taakkunani ataqqiniarneqartarput alutorineqartarlutillu. Avatangiisini imaannaanngitsuni allanartumik periaaseqarnerat aalassarinnerallu kusagineqartaqaat.

Nalunngiliuk...

- Oqaatsit, ileqqut, ileqqulersuutit, ilisimasat, eqqumiitsuliorneq, upperisaq nerisassallu kulturimut ilaapput. Kulturi inuiattut immikkuullarissutaasarpoq ataatsimoorfissatullu isigineqartarluni.
- Arfernik puisinillu piniarneq nunap inuiisa kulturikkut pisinnaatitaaffigaat akuerisaasoq naalagaaffinnit illersugaasariaqartoq [1].
- Arferit puisillu neqaat sumiiffinni piffissanilu assigiinngitsuni kulturikkut inuiaqatigiinnullu pisuussutaapput aammalu suleqatigiinnermik, isumassuinermut, avitseqatigiinnermut ataatsimoornermullu tunngassuteqarlutik [2].

Nerisavut timitsinnuinnaanngitsoq peqqinnartuupput. Tarnitsinnut iluaqutaasarput. Kalaaliminertoraangama kinaassusera ilisimaarisarpara. Imartatsinnut, nunatsinnut, inuiaqatitsinnut inooriaatsitsinnullu atasutut misigisarpunga.

–Ingmar Egede Inuit Circumpolar Conferencemiittoq, 1995

FOLD

Kulturi, kinaassueq anersaarsiornerlu

Arferit puisillu silarsuaq tamakkerlugu oqaluttuatoqqani eqqartorneqartarput. Arfiviit naggueqatigiit inuit pinertusaarnerannut nukittunerannullu assersuutaasarput. Inuit Manerassuup avannamut kitaatungaani aarluit siuaasat anersaavinut tunngassuteqartittarpaat – aarluit inummik ipisimasumik immap naqqanukaassillutik aarlunngortitsisinnaanerartarlugit. Kelterit qallunaatsiaallu oqaluttuatoqaanni puisit allanngornernut eqqumiitsunullu atassuserneqartarput; Selkiet eqqumiillutillu alutornartut puisiupput amertik peerlugu inorroortartut amertillu ateqqillugu puisinngoqqittartut. Puisittaaq Sassuma Arnaanut imarmiunik miluumasoqassutsimik aqutsisartumut kalerriisartuupput.

Inuit upperisatoqaanni Sassuma arnaa imartanut imarmiunullu anaanaavoq
© Anthony Galbraith

70-ikkunni arfanniartarnermut akerliussutsimik takutitsisut
© Angela Deane-Drummond / Getty Images

Nunarsuup affaani avannarlermi arferit puisillu ilaat piniapilunneqarmata pinngortitamik avatangiisinillu illersuiniarnermut ilisarnaataatinneqalerput. Roger Paynep 1970-ikkunni saqqummersitaa "Songs of the Humpback Whale" nunarsuaq tamakkerlugu arfernik illersuiniarnermut tapersersuiniutaavoq. Iginnermik atuiunnaarluni nioqqutissianik pissarsiariuminarnerusunik atuilernerup artinillu aalajangersimasunik illersuerusunnerup kingunerattut kulturikkut allanngortoqarpoq, 1982-imilu Arfanniarnermut Ataatsimiititaliarsuaq (IWC) arfernik piniapilunnermut inerteqqummik utaqqisaasumik atuutsitsilerput. Tamanna ilutigalugu ileqqussanut atatillugu isumaliutigineqartut tunngavigalugit puisinniarnermik akerlilersuisoqalerpoq, tamatumalu kinguneratut 2009-mi puisinit nioqqutissianik EU-mut eqqussuineq inerteqqutaalerpoq. Taamaakkaluartorli miluumasut imarmiut silarsuaq tamakkerlugu inuppassuarnut pissamaataajuarput pingaaruteqangaartut.

Oqallisigisiuk: Puisinit nioqqutissianik EU-mut eqqussuinermik inerteqquteqarneq nunap inuiisa ileqquminnik attassiinnarnissaminnut pisinnaatitaaffiannut naapertuuppa?

Uumasut imarmiut kulturimut, kinaassutsimut anersaakkullu ittunut qanoq atassuteqarnerat pillugu NAMMCO-p nittartagaani atuarnerusinnaavutit: